

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Helposti leviävien eläintautien vastustaminen

Hanna Lounela

Ylitarkastaja

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Kuva: Katri Kaaro

21.1.2019

Helposti leviävät eläintaudit

- Eläintauti, joka
 - merkittävästi vaikeuttaa kotieläintuotannon toimintaedellytyksiä,
 - merkittävästi vahingoittaa luonnonvaraisia eläinkantoja,
 - merkittävästi estää tai haittaa eläinten tai tuotteiden vientiä ja kauppaa taikka
 - voi tarttua eläimestä ihmiseen aiheuttaen vakavan sairaudenja
- joka lisäksi leviää erityisen helposti (esim. eläinperäiset tuotteet, välineet, hoitajat, hyönteiset)

Helposti leviäviä eläintauteja (esimerkkejä)

Tauti	Eläinlaji	Viimeksi todettu Suomessa
Suu- ja sorkkatauti	Sorkkaeläimet	1959
Afrikkalainen sikarutto	Siat, villisiat	Ei koskaan
IHN	Lohi, kirjolohi	2018
Lintuinfluenssa (HPAI/LPAI)	Linnut	2018
Newcastlen tauti	Linnut	Kesylinnut viimeksi 2013

Eläintautivalvonnan viranomaiset

Maa- ja metsätalousministeriö

Ruokaosasto

- lainsäädännön valmistelu
- EU -yhteistyö

Ruokavirasto

- valtakunnallinen ohjaus ja valvonta
- raja- ja tarkastuseläinlääkärit
- diagnostiikka

Aluehallintovirasto

- alueellinen ohjaus, valvonta ja toimeenpano

Kunnaneläinlääkäri

- ilmoitusvelvollisuus
- toimeenpano

Valmiuseläinlääkäri

- toimeenpano

Valtuutettu tarkastaja

- toimeenpano
kunnaneläinlääkärin
sijasta tai apuna

Vastustaminen:

1. askel - ennaltaehkäisy

- Estetään taudin tulo Suomeen
 - lainsäädännön asettamat rajoitukset eläinten ja tuotteiden tuonnille
 - elinkeinon asettamat rajoitukset eläinten tuonnille
 - eläinten omistajien varovaisuus ulkomaanmatkoilla ja sieltä palatessa
 - ruokajätteen syöttökielto kotieläimille
 - rehujen suojaus
 - suojavaatteiden käyttö eläintiloissa, tautisulku
 - rokottaminen eräissä erityistapauksissa
- Valmistaudutaan taudin havaitsemiseen ja torjuntaan
 - valmiussuunnitelmat ja toimintaohjeet
 - valmiusvarastot
 - tiedottaminen, koulutukset ja harjoitukset

Vastustaminen:

2. askel – varhainen havaitseminen

- Havaitaan tartunta ennen kuin tauti ehtii levitä Suomessa
 - Omistajat, muut toimijat ja eläinlääkärit tunnistavat oireet
 - välitön ilmoitus oireista eläinlääkärille/ läänineläinlääkärille
 - epäilyilmoitusten nopea selvittäminen
 - eläinten tarkastus ja näytteenotto
 - tautien seurantaohjelmat
 - riskiperusteinen tutkiminen esim. tuontieläimet, rajaseudulla olevat eläimet
 - satunnaisotanta

Vastustaminen:

3. askel – nopeat ja oikeat toimet taudin hävittämiseksi

- Taudin varmistumisen jälkeen, Ruokavirasto ja aluehallintovirasto ryhtyvät toimenpiteisiin taudin hävittämiseksi tilalta, esim.
 - eläinten lopettaminen ja hävittäminen
 - eläinsuojan tyhjentäminen, puhdistaminen ja desinfiointi
 - lannan ja muun tartunnanvaarallisen materiaalin hävittäminen tai käsittely
 - viranomaisen järjestää toimenpiteet ja vastaa kustannuksista pitopaikassa
 - omistajalla on oikeus saada korvausta lopetetusta eläimestä ja hävitetystä omaisuudesta, tuotannonmenetyksestä maksettava korvaus on harkinnanvaraista ja enintään 75 %

Vastustaminen:

4. askel – taudin leviämisen estäminen

- Taudin varmistumisen jälkeen Ruokavirasto ja aluehallintovirasto ryhtyvät toimenpiteisiin taudin leviämisen estämiseksi
 - taudin alkuperän selvittäminen ja leviämisen kartoittaminen
 - kontaktitilojen tutkiminen
 - tartunta-alueen, suoja- ja valvontavyöhykkeiden perustaminen tartuntapitopaikan ympärille
 - vyöhykkeen laajuus riippuu taudista ja taudin leviämisestä
 - mm. eläinten ja eläinperäisten tuotteiden kuljettamista rajoitetaan vyöhykkeillä
 - eläinten rokottaminen (esim. sinikielitauti), mikäli se katsotaan välttämättömäksi

**Esimerkki suoja- ja valvontavyöhykkeestä
säteet 3 km ja 10 km**

Vastustaminen:

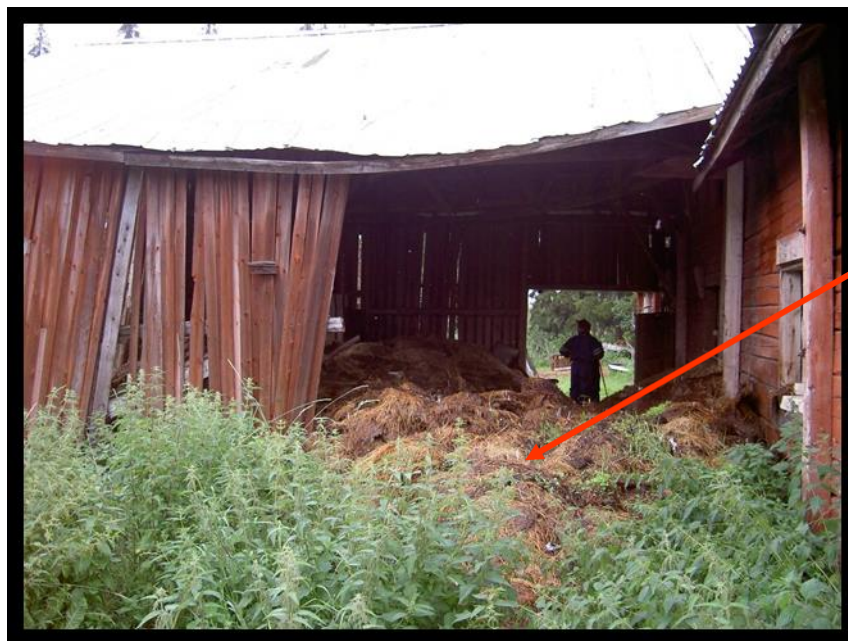
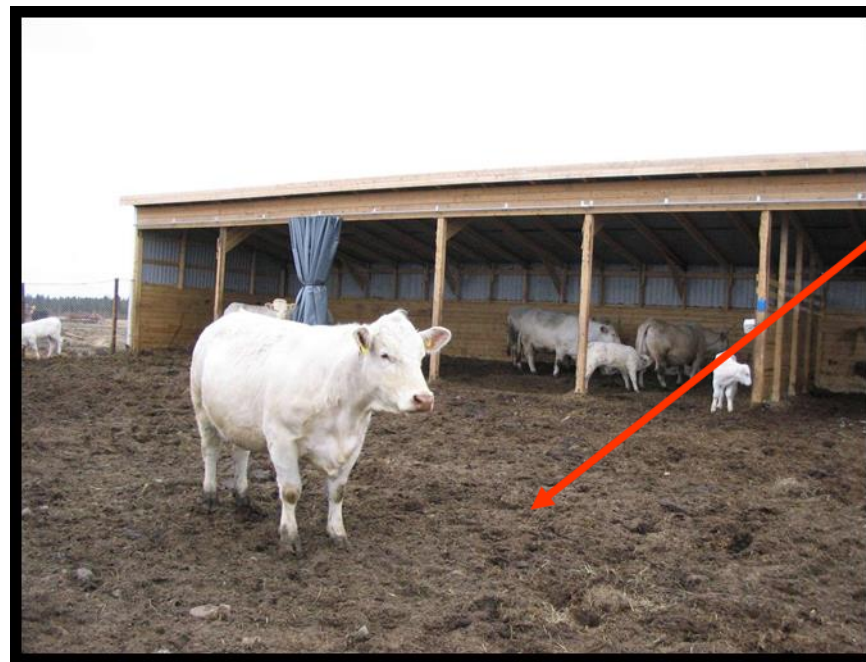
5. askel – arviointi ja valmiuden päivittäminen

- Tautiepäilyn käsittelyn tai tautitapauksen hävittämisen jälkeen arvioidaan toimenpiteiden onnistuminen ja päivitetään valmiussuunnitelmat ja toimintaohjeet tämän arvioinnin perusteella
- Koulutusten järjestäminen

Haasteet

- Koulutus
 - jotta tautia osataan ehkäistä ja tarvittaessa epäillä
- Eläinten rekisteröinti ja merkintävaatimusten noudattaminen
 - jotta eläinten liikkeet pystytään jäljittämään
- Pitopaikkojen kunto ja siisteys
 - jotta mahdollinen tauti voidaan hävittää pitopaikasta
- Suuret eläinyksiköt
 - paljon eläinliikennettä, riski mahdollisen taudin leviämislle suuri

Maatilan varautuminen eläintauteihin

- Eläinostojen turvallisuus
- Kuolleiden eläinten asianmukainen hävittäminen
- Rehujen turvallisuus ja suojaus
- Rehuhygieniä ja muu siisteys
- Tuhoeläinten torjunta
- Varoaika oman ulkomaanmatkan jälkeen
- Suojavarusteet vierailijoille, tautisulku
- Eläinrekisterin ylläpito ja eläinten merkinnöistä huolehtiminen
- Rakennusten kunnossapito ja siisteydestä huolehtiminen
- Tautiepäilyistä ilmoittaminen eläinlääkärille

Kuva: Marjatta Tuikkanen

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

